

ימי הקורים

Purim: The Evolution of a Celebration

(1) משנה כתב יד קאופמן מגילה א:א

מגילה נקראת באחד עשר, בשנים עשר, בשלשה עשר, בארבעה עשר, בחמשה עשר, לא פחות ולא יותר. כפרים המקפים חומה מימות יהושע בן נון, קורים בחמשה עשר. כפרים ועירות גדולות קורים בארבעה עשר, אלא שהכפרים מקדימים ליום הפניסה.

Megilah is read on the 11th, 12th, 13th, 14th or 15th (of Adar), no earlier nor later. Fortressed cities, walled since the days of Joshua read on the 15th, towns read on the 14th and outlying villages read early, on market day.

(2) תלמוד בבלי מסכת מגילה דף ב עמוד ב

ותנא דידן מאי טעמא יליף פרזי פרזי כתיב הכא על כן היהודים הפרזים וכתוב התם לבד מערי הפרזי הרבה מאד מה להלן מוקפת חומה מימות יהושע בן נון אף כאן מוקפת חומה מימות יהושע בן נון
Our Tana infers via פרזי-פרזי...just as (in Deuteronomy) the cities were walled in the days of Joshua...

(3) תלמוד ירושלמי מסכת מגילה פרק א דף ע טור א/ה"א

... חלקו כבוד לארץ ישראל שהיתה חריבה באותן הימים ותלו אותה מימות יהושע בן נון
They deferred honor to Eretz Yisrael which was desolate during that time and associated it with the days of Joshua.

(4) תלמוד בבלי מסכת מגילה דף ב עמוד ב

כרכים המוקפים חומה מימות יהושע בן נון קורין בחמשה עשר וכו' מנהגי מילי אמר רבא דאמר קרא על כן היהודים הפרזים הישבים בערי הפרוזות וגו' מדפרזים בארבעה עשר מוקפין בחמשה עשר אימא פרזים בארבעה עשר מוקפין כלל כלל לא ולא ישראל נינהו ועוד מהדועד כוש כתיב

CITIES WHICH HAVE BEEN WALLED SINCE THE DAYS OF JOSHUA SON OF NUN READ ON THE FIFTEENTH. Whence is this ruling derived? — Raba replied: Because Scripture says, Therefore do the Jews of the villages that dwell in the unwalled towns, etc. Since the villages [are to read] on the fourteenth, the walled towns [must read] on the fifteenth. But why not say that the villages [should read] on the fourteenth, and those in walled towns not at all? — But are they not also Israelites? And moreover is it not written, From India into Ethiopia?

(5) הלכות מגילה א:ד-ה

(ד) איזה הוא זמן קריאתה זמנים הרבה תקנו לה חכמים שנאמר בזמניהם, ואלו הן זמני קריאתה, כל מדינה שהיתה מוקפת חומה בימי יהושע בן נון בין בארץ בין בחוצה לארץ אע"פ שאין לה עכשיו חומה קורין בחמשה עשר באדר ומדינה זו היא הנקראת כרך, וכל מדינה שלא היתה מוקפת חומה בימות יהושע ואע"פ שהיא מוקפת עתה קוראין בארבעה עשר ומדינה זו היא הנקראת עיר.

(ה) שושן הבירה אע"פ שלא היתה מוקפת חומה בימי יהושע בן נון קוראין בחמשה עשר שבה היה הנס שנאמר ונוח בחמשה עשר בו, **ולמה תלו הדבר בימי יהושע כדי לחלוק כבוד לארץ ישראל שהיתה חרבה באותו הזמן,** כדי שיהיו קוראין כבני שושן ויחשבו כאילו הן כרכין המוקפין חומה אף על פי שהן עתה חרבין הואיל והיו מוקפין בימי יהושע ויהיה זכרון לארץ ישראל בנס זה.

These two days, the 14th and 15th, are proscribed from eulogies and fasts for any person in any place...The Mitzvah of the 14th for the townspeople and the 15th for the city folk is to make it a day of rejoicing and feasting, sending portions of food to friends and giving gifts to the poor...

(6) חידושי הריטב"א מסכת מגילה דף ב עמוד א

ובעו רבנן ז"ל מה ראו אנשי כנסת הגדולה לתלות הדבר ביהושע בן נון, ותירצו הראשונים ז"ל משום דיהושע בן נון הוא שנלחם בעמלק תחלה והמן היה מזרע עמלק

(7) אסתר ט, טו-כב

(טו) ויקהלו היהודים אשר בשושן גם ביום ארבעה עשר לחדש אדר ויהרגו בשושן שלש מאות איש ובבזיה לא שלחו את ידם: (טז) ושאר היהודים אשר במדינות המלך נקהלו ועמד על נפשם ונזח מאיביהם והרג בשנאייהם חמשה ושבעים אלף ובבזיה לא שלחו את ידם: (יז) ביום שלשה עשר לחדש אדר ונזח בארבעה עשר בו ועשה אתו יום משתה ומשחה: (יח) והיהודים אשר בשושן נקהלו בשלשה עשר בו ובארבעה עשר בו ונזח בחמשה עשר בו ועשה אתו יום משתה ומשחה: (יט) על־כן היהודים הפרזים הישיבים בערי הפרוזת עשים את יום ארבעה עשר לחדש אדר שמחה ומשתה ויום טוב ומשלוח מנות איש לרעהו:

(כ) וכתב מרדכי את הדברים האלה וישלח ספרים אל כל היהודים אשר בכל מדינות המלך אחשוורוש הקרובים והרחוקים: (כא) לקים עליהם להיות עשים את יום ארבעה עשר לחדש אדר ואת יום חמשה עשר בו בכל שנה ושנה: (כב) פימים אשר נזחו בהם היהודים מאיביהם והחדש אשר נהפך להם מגיון לשמחה ומאבל ליום טוב לעשות אותם ימי משתה ומשחה ומשלוח מנות איש לרעהו ומתנות לאביונים:

And the Jews that were in Shushan gathered themselves together on the fourteenth day also of the month Adar and slew three hundred men in Shushan; but on the spoil they laid not their hand. And the other Jews that were in the king's provinces gathered themselves together, and stood for their lives, and had rest from their enemies, and slew of them that hated them seventy and five thousand--but on the spoil they laid not their hand— on the thirteenth day of the month Adar, and on the fourteenth day of the same they rested, and made it a day of feasting and gladness. But the Jews that were in Shushan assembled together on the thirteenth day thereof, and on the fourteenth thereof; and on the fifteenth day of the same they rested and made it a day of feasting and gladness. Therefore do the Jews of the villages, that dwell in the unwall'd towns, make the fourteenth day of the month Adar a day of gladness and feasting, and a good day, and of sending portions one to another. And Mordecai wrote these things, and sent letters unto all the Jews that were in all the provinces of the king Ahasuerus, both nigh and far, to enjoin them that they should keep the fourteenth day of the month Adar, and the fifteenth day of the same, yearly, the days wherein the Jews had rest from their enemies, and the month which was turned unto them from sorrow to gladness, and from mourning into a good day; that they should make them days of feasting and gladness, and of sending portions one to another, and gifts to the poor.

(8) אסתר ט, כו

על־כן קראו לימים האלה פורים על־שם הפור על־כן על־כל־דברי האגרת הזאת ומה־ראו על־פכה ומה הגיע אליהם:

(9) אסתר ג, ז

בחדש הראשון הוא־חדש ניסן בשנת שתים עשרה למלך אחשוורוש הפיל פור הוא הגדל לפני המן ...

(10) חידושי הרמב"ן מסכת מגילה דף ב עמוד א

וכשעיינתי בכתובים נתיישב לי הענין יפה, לפי שהוא דבר ברור שבזמנו של נס זה כבר נפקדו ישראל ועלו לארץ ברשיון כורש ונתיישבו בעריהם, ואע"פ שאמר המן ישנו עם אחד מפוזר ומפורד בין העמים, מ"מ אנשי כנסת הגדולה עם רוב ישראל בארץ היו, ושוב לא עלו מהם אלא מעטים עם עזרא, וכשצוה אחשוורוש להשמיד להרוג ולאבד היו הפרזים והעעירות שאין להם חומה סביב בספק וסכנה גדולה שלא יעלו עליהם אויבים יותר מן המוקפין, וכענין שאמר בהם בספר עזרא ויהי כאשר שמעו סנבלט וטוביה והעדבים והעמונים והאשדודים כי עלתה ארוכה לחומות ירושלים כי החלו הפרצים להסתם ויחר להם מאד ויקשרו כלם [יחדיו] לבוא להלחם בירושלים ולעשות לו תועה ונתפלל אל אלהינו ונעמיד משמר [עליהם] יומם וליילה מפניהם, וכשנעשה הנס עשו כולם יום נוח ומשתה ומשחה, דכתיב ושאר היהודים אשר במדינות המלך אחשוורוש נקהלו ועמוד על נפשם ביום שלשה עשר ונוח בארבעה עשר ועשה אותו יום משתה ומשחה, ושל שושן עשאו ג"כ ממחרת הנס שלהן, וזה היה בשנת הנס בלבד.

ולאחר מיכן בשנים הבאות עמדו פרזים ונהוג מעצמן לעשות יום ארבעה עשר שמחה ומשתה ויום טוב, אבל מוקפין לא עשו כלום לפי שהיה הנס גדול בפרזים והיה עליהם [הסכנה] יותר כדפרישית. וזהו שכתוב על כן היהודים הפרזים היושיבים בערי הפרוזת עושים את יום י"ד לחדש אדר שמחה ומשתה ולא הוזכרו כאן מוקפין כלל.

¹ ויעש המלך משתה גדול לכל שריו ועבדיו את משתה אסתר והנחה למדינות עשה ויתן משאת פיד המלך: (ב:ח)